

Vervolg handreiking Sport & Bewegen binnen de AZWA-werkagenda's

Voor gemeenten en regio's

Waarom deze wegwijzer?

Deze wegwijzer is een vervolg en verdieping op [de handreiking](#) die we enkele weken geleden schreven. Sport en bewegen levert een aantoonbare bijdrage aan vrijwel alle leefgebieden en basisfunctionaliteiten binnen [AZWA](#). Regio's en gemeenten die sport en bewegen op dit moment structureel opnemen in hun werkagenda's versterken preventie, vergroten zelfredzaamheid en verbeteren de verbinding tussen zorg, welzijn en de sociale basis.

We adviseren daarom om sport en bewegen structureel te organiseren als onderdeel van de regionale preventie-infrastructuur. Dit versterkt zowel de regionale werkagenda als het lokale beleid.

Structurele- versus de doorbraakmiddelen

Succesvolle uitvoering van AZWA vraagt om een helder onderscheid tussen:

Structurele AZWA-middelen <i>Focus op: lokale uitvoeringscapaciteit</i>	Tijdelijke doorbraakmiddelen <i>Focus op: regionale versnelling</i>
Structurele (domeinoverstijgende) samenwerking	Uniformering en Monitoring
Passend lokaal aanbod	(Bij)scholing
Doorgeleiding inwoners	Innovatie en opschaling

Tijdslijn

Binnen het AZWA wordt toegewerkt van de uitvoering van de aanvullende afspraken in 2027 naar structurele borging in 2030. In de maand juli wordt de laatste hand gelegd aan de regionale werkagenda. De komende maanden zijn de volgende data belangrijk:

Rolverdeling en proces

De oorspronkelijke IZA-regiotafel is de centrale plek waar alle doelen en opgaven van de werkgenda worden afgewogen. De mandaatgemeente en preferente zorgverzekeraar hebben – als financiers van het AZWA D5 – regie op de totstandkoming van de werkgenda. De gemeentelijke middelen betreffen zowel lokale als regionale middelen. Daarom moet de werkgenda vastgesteld worden door alle colleges van B&W in de regio nadat deze binnen de IZA governance is vastgesteld. De deadline van 15 november betekent in de praktijk dus dat de werkgenda half september klaar moet zijn. Informeer dus bij de contactpersoon IZA/AZWA van jouw gemeente hoe je input kunt aanleveren.

Essentiële bouwstenen (structurele AZWA-middelen)

Bouwsteen 1 – Lokale beweegmakelaar

Doel: Verbinden van zorg, welzijn en sport en begeleiden van inwoners naar sport- en beweegaanbod en/of een duurzame actieve leefstijl.

Bekostiging

✓ Reguliere AZWA-middelen → basisfunctionaliteiten

Inzet

Verbind vanuit de inhoud en het doel middelen vanuit het AZWA in combinatie met BRC-middelen.

Bouwsteen 2 – Lokale coördinatie ketenaanpak valpreventie door buurtsportcoach

Doel: Borgt een goed functionerende ketenaanpak en duurzame deelname aan bewegen. Een valpreventieprogramma heeft alleen blijvend effect wanneer ouderen structureel blijven bewegen. Iedere basisfunctionaliteit vraagt lokaal regie. Voor de basisfunctionaliteit Valpreventie adviseren wij deze rol te beleggen bij een buurtsportcoach of beweegmakelaar, omdat deze aanpak bij uitstek draait om duurzaam actief blijven bewegen.

Bekostiging

✓ Reguliere AZWA-middelen → basisfunctionaliteiten

Regionale versnellers (doorbraakmiddelen)

Gebruik doorbraakmiddelen voor zaken die gemeenten in gezamenlijkheid beter kunnen organiseren.

Uniforme werkwijze

- Regionaal doorverwijsmodel (wellicht incl. Sociale kaart)
- Uniforme monitoring en registratiesysteem

Opschaling

- Succesvolle (erkende) interventies (zoals [de Vitality Club](#))
- Oplossen witte vlekken

Scholing

- Professionals
- Sport- en beweegaanbieders
- Vrijwilligers

Communicatie

- Gezamenlijke campagnes
- Kennisdeling
- Implementatieondersteuning

Voorbeeld beschrijving regionale werkagenda

Hoe gebruik je de doorbraakmiddelen en hoe positioneer je sport en bewegen binnen de werkagenda's? Voorbeeld vitaal ouder worden:

Binnen de werkagenda “vitaal ouder worden” vormt sport en bewegen een cruciale randvoorwaarde voor succes: van valpreventieprogramma's (zoals InBalans en Otago) die alleen blijvend effect hebben bij doorstroom naar structureel beweegaanbod, tot de rol van buurtsportcoaches als schakel voor warme overdracht tussen zorg, welzijn en sport. Initiatieven als Vitality Clubs, wandelgroepen en Doortrappen dragen direct bij aan zelfredzaamheid, voorkomen eenzaamheid en versterken de sociale basis. Daarmee zijn sport en bewegen geen los beleidsdomein, maar een onmisbare schakel in preventie, herstel en langdurige participatie.

Positioneer deze voorbeelden in de werkagenda bij de onderdelen:

- Gezondheidsdoelen, Urgentie, Ambitie, projectplan, mijlpalenplanning
- Vertaal dit vervolgens in het onderdeel projectplan naar projectdoelen. Bijv. een doel over de opschaling van een bepaalde laagdrempelige beweeginterventie, de inrichting van de warme doorgeleiding etc. Hier geef je zo nodig ook aan wat er financieel nodig is.
- In de mijlpalenplanning vertaal je dit naar concrete activiteiten. Bijv. in jaar x hebben alle gemeenten laagdrempelig beweegaanbod voor kwetsbare doelgroepen. Voorbeeld: [Bewegen aan Tafel](#) en/of de Nationale Wandel Uitdaging ([de leefstijl variant](#))

Samenvattende aanbevelingen:

- Positioneer sport en bewegen als onderdeel van de regionale preventie-infrastructuur.
- Organiseer structureel lokale uitvoeringscapaciteit voor duurzaam en blijvend resultaat.
- Gebruik doorbraakmiddelen voor regionale ontwikkeling, implementatie en opschaling en verwerk dit in de werkagenda zodat hier tijdig middelen voor worden vrijgemaakt.

Hoe kan de GSF jou verder helpen?

- **Sparringspartner:** ga vrijblijvend in gesprek met één van onze regionale accounthouders die je kunnen verbinden met goede voorbeelden of één van onze experts.
- **Samen aan de slag** (werksessie): Samen in één dagdeel van AZWA naar een concreet actieplan. We bepalen waar sport en bewegen de grootste bijdrage levert, welke keuzes nodig zijn en hoe deze worden vertaald naar de lokale en regionale werkagenda.
- **Ondersteuning op maat** (adviestraject): Behoefte aan meer verdieping? De GSF ondersteunt gemeenten en regio's bij het uitwerken van beleid, het opstellen van uitvoeringsplannen, het organiseren van de lokale preventie-infrastructuur en de implementatie van sport en bewegen binnen de AZWA-werkagenda.

CONTACT:

Rosa Holtslag-Roelvink, project coordinator

E: rosa.holtslag.roelvink@geldersesportfederatie.nl | M: 06 – 20 82 93 36